

Žiga Valetič je knjižni avtor, urednik, oblikovalec in še kaj, pri avtobiografski knjigi Mance Košir *Manj je mene, bolj sem Jaz* pa se je predstavil v novi, soavtorski vlogi: v skladno celoto je povezal na stotine odlomkov iz Mančinih kolumn, intervjujev in drugih besedil ter jih zložil v unikatno knjigo, ki se bere kot namensko napisana avtobiografija.

Žiga Valetič

bukloplus

MANCA KOŠIR

MANJ JE MENE, BOLJ SEM JAZ

zbral in dopolnil: Žiga Valetič
Goga, 2025, t. v., 508 str., 37,90 €

Foto: Borut Krajnc

Bukla: Kako je prišlo do tega, da ste postali urednik knjige Mance Košir *Manj je mene, bolj sem Jaz*?

Valetič: Urednik in soavtor sem postal, ker me je nekaj tednov, preden nas je zapustila, za to zadolžila Manca. Mogoče je malce nenavadno, da nekdo med odhajanjem sploh poprosi drugega za pisanje življenjepisa, ampak vedela je, da je vsaj petdeset let skozi pisano besedo intenzivno reflektirala lastno življenje, skozenj pa družbena in intimna vprašanja, ki si jih ljudje zastavljamo. V zadnjih tednih, ko je vedela, da se ji čas izteka, se je poslovila od ljudi, ki so ji nekaj pomenili, in tudi od tistih, ki bi ji lahko pomagali pri tem, da zemeljska bremena lažje ostanejo zadaj. Odločitev je bila verjetno posledica petnajstih let, ko je v hospicu kot prostovoljka spremljala umirajoče.

Bukla: Manca Košir je več desetletij delovala na očeh javnosti, veliko pisala in dala veliko intervjujev. Kaj je po vašem mnenju ključna vrednost knjige, sestavljene iz njenih že objavljenih odlomkov?

Valetič: Ko sem se lotil branja njenih knjig in besedil, shranjenih v računalniku, sem hitro spoznal, da je velik del avtobiografski, ugotovil pa sem tudi, da noben vidik njene poti ni ostal nerefektiran. Zato se mi je zdelo logično, da knjigo sestavim iz njenih besed, čeprav mi ni eksplicitno rekla, naj bo tako. Lahko bi knjigo napisal sam, ampak zakaj bi jo, če je Manca porabila na tisoče ur za pisno artikulacijo lastnih misli in občutij? Sklenil sem, da vse skupaj povežem skozi petindvajset poglavij, hkrati pa s svojo naracijo vzpostavim kontekst in zapolnim praznine. Ključno vrednost vidim v tem, da prvič dobivamo Manco v celoti, prepričan sem namreč, da večina ljudi pozna kvečjemu dvajset do trideset odstotkov tega, kar je dobrega ali vsaj prelomnega doprinesla k slovenski družbi.

Bukla: Koliko je vsebina Mančine knjige pogojena z uredniškim pogledom? Bi bila zelo drugačna, če bi se tega lotil nekdo drug?

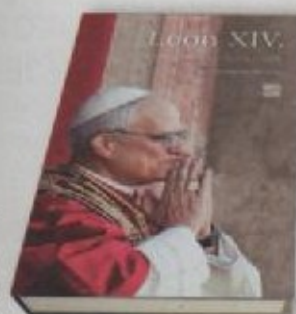
Valetič: Uredniški pogled sva na koncu definirala s sourednico Heleno Zemljič. Nadaljevala sva, kot se je spontano nastavilo že med mojim prvotnim procesom zlaganja. Manca je postala literarni, skorajda romaneskni lik, ki doživlja padce in vzpone, ki dela napake in se iz njih dviguje modrejša. Želela sva si, da bi dobili živo in dramaturško zanimivo knjigo, kjer morajo bralke in bralci z vsebino sodelovati, ne pa je le pasivno sprejemati. Če bi knjigo naredil kdo drug, bi bila drugačna tako, kot so različni filmi, ki jih po enakem scenariju posnamejo različni režiserji.

CHRISTOPHE HENNING

LEON XIV.

Nepričakovani naslednik

prevod: Drago K. Ocvirk
Celjska Mohorjeva družba,
2025, t. v., 147 str., 25 €

Christophe Henning v knjigi *Leon XIV.* predstavi poglobljen portret novega papeža, Roberta Francisa Prevosta, ki je bil 8. maja 2025 izvoljen za 268. naslednika apostola Petra. Prevost, rojen v Chicagu (1955), a trdno povezan tudi z Latinsko Ameriko, saj je kot avguštinski misijonar dolga leta deloval v Peruju, predstavlja novo poglavje v zgodovini papeštva. Njegova izvolitev je bila za mnoge nepričakovana, a hitro je postalo jasno, da v liku Leona XIV. Cerkev dobiva pastirja dialoga, človeka poslušanja in sprave. Avtor pričujočega dela, uveljavljen francoski novinar in pisec verskih biografij, v svojem delu mojstrsko prepleta dejstva z razmisleki o vlogi Cerkve danes in v prihodnosti. Prevost je predstavljen kot papež obeh Amerik, ki simbolno in konkretno povezuje Severno in Južno Ameriko, in obenem kot papež miru, ki si prizadeva za večjo edinost med različnimi tokovi znotraj Katoliške cerkve. Henning v svojem delu premišljeno izpostavi papeževo človeškost, duhovno globino in pastoralno izkušnjo. Knjigo zaznamuje jasen slog, ki ga je v slovenščino spretno prenesel prevajalec dr. Drago K. Ocvirk. Gre za delo, ki presega aktualno politično-cerkveno poročilo in bralcu ponuja razmislek, kakšno vodstvo si Cerkev želi in potrebuje v času razdvojenosti, globalnih kriz in iskanja novega duhovnega kompasa. Leon XIV. morda za nekatere res ni bil prva izbira v procesu protokola izbiranja novega papeža, a Henning v pričujočem delu spretno nakaže, da so lahko ravno nepričakovane izbire znamenje duha časa, ki zaveje, ko ga svet najbolj potrebuje. > VESNA SIVEC POLJANŠEK

MATJAŽ BARBO

LUCIJAN MARIJA ŠKERJANC

Založba Univerze in
Fundacija Lucijana Marije Škerjanca,
2025, t. v., 324 str., 35 €

Matjaž Barbo, eden vodilnih slovenskih muzikologov, se je s tem delom lotil izjemno ambiciozne naloge: celovitega pogleda na opus in osebnost Lucijana Marije Škerjanca (1900–1973), enega najplodovitejših in najvplivnejših slovenskih skladateljev svoje dobe. Pobudo za raziskavo je med drugim dala tudi Fundacija Lucijana Marije Škerjanca, ki si že desetletja prizadeva za ohranjanje in vrednotenje skladateljeve zapuščine. A Barbovo delo presega zgolj izpolnitev poslanstva omenjene fundacije: gre namreč za znanstveno in analitično podkrepljeno monografijo, ki Škerjanca umesti v slovensko kulturno zgodovino, ob tem pa ga na novo osvetli skozi aktualne muzikološke in historične pristope. Lucijan Marija Škerjanc je bil izjemna umetniška osebnost, ne le kot skladatelj, temveč tudi kot dirigent, pedagog, kritik in organizator glasbenega življenja. Komponiral je simfonično, komorno, klavirsko, scensko, vokalno in filmsko glasbo, njegov opus je obsežen in slogovno zelo raznolik. Barbo v svoji monografiji to raznolikost obravnava z občutkom za zgodovinski kontekst in umetniško specifiko, ob tem pa razkriva tudi skladateljeve notranje napetosti in umesti njegova dela v širši evropski umetniški kontekst. Monografija ni zgolj poklon velikega umetniku, temveč tudi metodološki zgled, kako se celovito, poglobljeno in kritično lotevati raziskave zgodovinskih osebnosti. Odlično delo, opremljeno z bogatimi dokumentarnimi gradivom, zaradi katerega je Lucijan Marija Škerjanc znova stopil v središče pozornosti – tja, kjer je v resnici njegovo mesto. > VESNA SIVEC POLJANŠEK